

AKTUÁLNÍ JUDIKATURA NSS K OCHRANĚ OSOBNÍCH ÚDAJŮ

EVA FIALOVÁ

Soud: Nejvyšší správní soud
Sp.zn.: 4 As 109/2013
Datum: 20. února 2014
Dostupnost: www.nssoud.cz

1. PRÁVNÍ VĚTA

Správní orgány rovněž pochybily, pokud se vzdor argumentaci stěžovatelky odmítly zabývat zdrojem těchto údajů, tedy zda stěžovatelka tyto údaje získala z evidence zaměstnanců či zda se jednalo např. toliko o informaci pramenící z obecného povědomí kolektivu na pracovišti o jejich vztahu a soužití. Pokud totiž stěžovatelka tyto údaje získala a následně použila na svoji obranu proti nařčením prezentovaným ve vysílání [...] nikoli z titulu správy osobních údajů, nýbrž např. z titulu poznatku sdíleného v rámci kolektivu na pracovišti, bylo na takový případ možno aplikovat kupříkladu instituty ochrany osobnosti, a to v občanském soudním řízení a na základě žaloby dotčených zaměstnanců, ohledně těchto údajů byl nicméně vyloučen postih za správní delikt podle zákona o ochraně osobních údajů.

2. ANOTACE

Nejvyšší správní soud rozhodoval o žalobě Vězeňské služby ČR proti Úřadu pro ochranu osobních údajů (dále jen: ÚOOÚ). ÚOOÚ udělil Vězeňské službě pokutu ve výši 10.000 Kč za správní delikt podle § 45 odst. 1 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů (dále jen: „ZOOÚ“). Vězeňská služba jakožto správce osobních údajů měla porušit povinnosti stanovených v § 5 odst. 2 a v § 9 ZOOÚ, jelikož na své internetové stránce

zveřejnila tiskové prohlášení, které bylo reakcí na reportáž TV Nova a které obsahovalo osobní údaje svých dvou zaměstnanců působících ve Věznici Světlá nad Sázavou, a to v rozsahu informací o jejich vztahu, společné domácnosti a rizikovém těhotenství zaměstnankyně. Informace o žití ve společné domácnosti je podle odůvodnění rozhodnutí osobním údajem ve smyslu § 4 písm. a) ZOOÚ a informace rizikovém těhotenství je citlivým údajem podle § 4 písm. b) ZOOÚ. Vězeňská služba měla být správce těchto údajů. Podle ÚOOÚ nepodléhalo zpracování osobních údajů v rámci tiskové zprávy výjimce podle § 5 odst. 2 písm. e) ZOOÚ, neboť na citlivý údaj o rizikovém těhotenství se tato výluka vůbec vztahovat nemůže a ohledně údaje o soužití ve společné domácnosti nebylo dostatečně respektováno právo na ochranu soukromého a osobního života subjektu údajů.

Městský soud v Praze žalobu zamítl. Podle rozhodnutí Městského soudu byla Vězeňská služba správcem předmětných osobních údajů, neboť jako zaměstnavatel tyto údaje zpracovává v rámci personální agendy. Na základě zpracování osobních údajů žalobkyně dovodila, že zaměstnanci mají stejnou adresu trvalého pobytu, resp. že sdílí společnou domácnost. Pro účely personální a mzdové agendy zpracovávala žalobkyně i osobní údaj o rizikovém těhotenství zaměstnankyně, který jí byl sdělen samotnou zaměstnankyní. Jako správce osobních údajů pak žalobkyně vystupovala i při zpřístupnění osobních údajů v tiskové zprávě.

Proti rozsudku Městského soudu v Praze podala Vězeňská služba kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu (dále jen: „NSS“). V ní namítala, že nebyla správcem osobních údajů o rizikovém těhotenství zaměstnankyně ani její společné domácnosti s jiným zaměstnancem. Zaměstnavatel eviduje pouze údaje o trvalém pobytu zaměstnanců, nikoli údaj o společné domácnosti. NSS shledal námitku evidence trvalého pobytu zaměstnanců důvodnou. Podle NSS osobní údaj o vztazích mezi zaměstnanci, zejména pokud se jednalo o vztah rodinný či obdobný, jakož ani údaj o tom, že zaměstnanci žijí ve společné domácnosti, nelze bez dalšího dovodit jen z údaje o (shodné) adrese jejich trvalého pobytu. Vztahy zaměstnanců či mezi nimi obecně nejsou a ani nemohou být předmětem evidence ze strany zaměstnavatele, ledaže se tak děje v důsledku právem předvídaných skutečností, např. v intencích aplikace institutů rodinného práva.

Správní orgány rovněž pochybily, pokud se odmítly zabývat zdrojem těchto údajů, tedy zda stěžovatelka tyto údaje získala z evidence zaměstnanců či zda se jednalo např. toliko o informaci pramenící z obecného povědomí kolektivu na pracovišti o jejich vztahu a soužití. Pokud totiž stěžovatelka tyto údaje získala a následně použila na svoji obranu proti nařčením prezentovaným ve vysílání TV Nova nikoli z titulu správy osobních údajů, nýbrž např. z titulupoznatku sdíleného v rámci kolektivu na pracovišti, bylo na takový případ možno aplikovat kupříkladu instituty ochrany osobnosti, a to v občanském soudním řízení a na základě žaloby dotčených zaměstnanců, ohledně těchto údajů byl nicméně vyloučen postih za správní delikt podle zákona o ochraně osobních údajů.

Co se týče informace o rizikovém těhotenství zaměstnankyně, NSS vytkl žalovanému, že se měl vypořádat s tím, zda byl údaj o rizikovém těhotenství zaměstnankyně předmětem zpracování osobních údajů, popř. podrobit odpovídajícímu dokazování okolnost, zda stěžovatelka z titulu vedení personální a mzdové agendy zaměstnanců skutečně disponovala údajem o rizikovém těhotenství či jen údaji o pracovní neschopnosti a navazující mateřské dovolené. Správní orgány ani dostatečně nevyhodnotily skutkové okolnosti případu, konkrétně že údaj o rizikovém těhotenství byl stěžovatelkou do tiskové zprávy zařazen v reakci na nařčení prezentované ve vysílání TV Nova a k osvětlení, že zaměstnankyně byla v dané době dlouhodobě nepřítomná na pracovišti, a to z důvodu pracovní neschopnosti.

Alespoň rámcově měly být podle NSS vypořádány důvody, pro které stěžovatelka považovala za potřebné uvést, z jakého důvodu se zaměstnankyně v pracovní neschopnosti nacházela. NSS odkázal ve svém rozhodnutí na svůj judikát č.j. 2 As 21/2011-166, podle něhož *„významným aspektem daného případu je motivace stěžovatele k vydání předmětného tiskového prohlášení. Z okolností případu je totiž zřejmé, že dané osobní údaje nebyly zveřejněny samoúčelně, nýbrž v bezprostřední reakci na reportáž odvysílanou v České televizi a spojenou právě s osobou redaktorky F., jíž se tyto údaje týkaly.“*

NSS zrušil rozsudek Městského soudu v Praze, rozhodnutí ÚOOÚ a rozhodnutí předsedy ÚOOÚ a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

Soud: Nejvyšší správní soud
Sp.zn.: 4 As 132/2013
Datum: 27. února 2014
Dostupnost: www.nssoud.cz

1. PRÁVNÍ VĚTA

Veřejná správa se totiž nevyčerpává jen tím, aby dosažený společenský stav zachovávala a bránila před narušiteli, ale zahrnuje i aktivní jednání na předmět správy za účelem dosažení nového (a v materiálním právním státě lepšího) stavu. Pokud tedy stěžovatel má aktivně působit na poli prevence kriminality mladistvých, potřebuje k tomu mít relevantní informace mj. o těch mladých osobách, které opustily školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, aby mohl zvolit nový cíl, kterého má být dosaženo, a aby určil metody jeho dosažení, neboť je nutné zjistit, zda pobyt mladých osob v takových zařízeních má vliv na jejich případnou trestnou činnost. Nejvyšší správní soud tedy souhlasí s argumentací žalovaného, že obecné, koncepční či analytické činnosti lze vykonávat zásadně na základě statistických a anonymních dat; k tomu je však nutné dodat, že tato statistická a anonymní data musí někdo nejdříve shromáždit a zpracovat.

2. ANOTACE

ÚOOÚ udělil Ministerstvu vnitra pokutu 45.000 Kč za porušení povinnosti stanovené v § 5 odst. 1 písm. e) a h) a v § 9 ZOOÚ tedy povinnosti uchovávat osobní údaje pouze po dobu, která je nezbytná k účelu jejich zpracování, povinnosti nesdružovat osobní údaje, které byly získány k rozdílným účelům a povinnosti zpracovávat osobní údaje se souhlasem subjektu údajů a bez tohoto souhlasu pouze na základě výjimek podle § 9 písm. b) až i) ZOOÚ, v souvislosti se zpracováním osobních údajů 17454 osob dotčených prováděním výzkumu zaměřeného na další vývoj mladých lidí po opuštění školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy. 13 typů dat bylo Ministerstvem vnitra spojeno do jednoho souboru, z něž oddělil soubor rodných čísel, který předal Policii České republiky k doplnění údajů o trestné činnosti dotčených osob. Policie Ministerstvu

vnitřně předala kompaktní disk, na kterém již nebyla rodná čísla, nicméně zde byla ponechána pořadová čísla, ke kterým byly přiřazeny údaje o trestné činnosti a o vyhlášení pátrání týkající se dotčených osob.

Ministerstvo vnitra se odvolávalo ust. § 9 písm. i) ZOOÚ, tedy že citlivé údaje je možné zpracovávat, pokud se jedná o zpracování podle zvláštních zákonů při předcházení, vyhledávání, odhalování trestné činnosti, stíhání trestných činů a pátrání po osobách, a na ust. § 3 odst. 6 písm. d) ZOOÚ, podle kterého se ustanovení ZOOÚ nepoužijí pro zpracování osobních údajů nezbytných pro plnění povinností správce stanovených zvláštními zákony pro zajištění předcházení, vyhledávání, odhalování trestné činnosti a stíhání trestných činů. Podle ÚOOÚ bylo nutné aplikovat výjimky restriktivně. Dále se podle ÚOOÚ jednalo o osobní údaje, neboť na základě kombinací dat bylo možno osoby identifikovat. Údaje nebyly podle ÚOOÚ anonymní, jak tvrdilo Ministerstvo vnitra.

Městský soud v Praze žalobu Ministerstva vnitra zamítl. Proti rozsudku tohoto soudu podalo Ministerstvo vnitra kasační stížnost. NSS se vyjádřil k otázce identifikovatelnosti subjektu údajů. Co se týče „nepřímo“ identifikovaných nebo identifikovatelných osob, tato kategorie se obvykle vztahuje k jevu „jedinečných kombinací“, ať malého či velkého rozsahu. I v případech, kdy rozsah dostupných identifikátorů *prima facie* ještě neumožňuje jednoznačně určit konkrétní osobu, může být tato osoba přesto „identifikovatelná“, protože ve spojení s dalšími informacemi (které může, ale nemusí mít v držení správce údajů) tyto informace umožní odlišení daného jednotlivce od jiných osob. Otázka, zda jednatel, jehož se informace týká, je, nebo není identifikovaný, tedy závisí vždy na okolnostech daného případu. Po vyřazení rodného čísla nelze podle NSS hovořit o tom, že by subjekty těchto údajů mohly být přímo či nepřímo identifikovány. Skutečnost, že ztotožnění by mohl provést někdo další, resp. osoby znající poměry v daném zařízení, je v tomto směru irelevantní. Tyto subjekty by totiž mohly údaje k identifikaci použít pouze tehdy, pokud mají své vlastní osobní údaje o dotčených subjektech, případně jiné údaje, po jejichž spojení s informacemi stěžovatele lze k identifikaci osoby dospět. Znalec místních poměrů by tedy k identifikaci takové osoby použil zejména své informace, nikoli informace shromážděné stěžovatelem.

NSS se vyjádřil i k výjimce podle § 3 odst. 6 písm. d) ZOOÚ ve spojení se zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR (kompetenční zákon), který zakotvuje stěžovateli oprávnění na poli prevence.

Veřejná správa se podle NSS nevyčerpává jen tím, aby dosažený společenský stav zachovávala a bránila před narušiteli, ale zahrnuje i aktivní jednání na předmět správy za účelem dosažení nového (a v materiálním právním státě lepšího) stavu. Pokud tedy stěžovatel má aktivně působit na poli prevence kriminality mladistvých, potřebuje k tomu mít relevantní informace mj. o těch mladých osobách, které opustily školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, aby mohl zvolit nový cíl, kterého má být dosaženo, a aby určil metody jeho dosažení, neboť je nutné zjistit, zda pobyt mladých osob v takových zařízeních má vliv na jejich případnou trestnou činnost. NSS uvádí, že obecné, koncepční či analytické činnosti lze vykonávat zásadně na základě statistických a anonymních dat. Tato statistická a anonymní data musí někdo nejdříve shromáždit a zpracovat.

NSS zrušil rozsudek Městského soudu v Praze, rozhodnutí ÚOOÚ a rozhodnutí předsedy ÚOOÚ avěc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.